

Veertigdagentijd 2021

Vorbereiding op Pasen.

Hoe de gemeente van “Kerk tussen de dijken” haar aandacht schenkt aan de 40 dagentijd en Pasen in een tijd van afstand houden en elkaar niet kunnen ontmoeten?

In dit boekje worden vele facetten van ons geloof beschreven aan de hand van modellen die in de Katholieke kerk werden gehanteerd. Het doel is om ons voor te bereiden op Pasen vanuit een oude traditie en om daarmee te ondervinden hoe groot de betekenis van de opstanding van Jezus voor ons is. We beginnen bij onszelf en welke keuzes wij kunnen maken en we eindigen met wat Jezus voor ons heeft gedaan. Voor iedere dag een stukje om te lezen.

Pieter Knijff

Woensdag 17 Februari

Zeven het getal van de volheid

In de Bijbel is zeven het getal van de volheid en de voltooiing. Al op de eerste bladzijde lezen we dat de schepping gemaakt werd in zes dagen en op de zevende dag ruste God uit. De regenboog bij Noach kreeg zeven kleuren. Het volk Israël moest in het zevende jaar een sabbatsjaar houden en zeven maal zeven, dus na 49 jaar een jubeljaar. Ook de evangelisten gebruiken het getal zeven menigmaal en later in het laatste boek van de Bijbel, het boek Openbaring schijnt het getal zeven maar liefst 59 keer voor te komen.

Toen in de kerk de voertaal nog Latijn was en de enige bijbel de Vulgaat was, konden mensen meestal niet zelf de Bijbel lezen. Dat gebeurde dan door pastoors, kapelaans en monniken.

Toch werd er van de gewone mensen verwacht dat ze hun geloof in de praktijk konden brengen. De Rooms-Katholieke kerk gebruikte daarvoor eenvoudige modellen. Zo ontstond er een leer van de zeven werken der barmhartigheid, een leer van de zeven deugden en een leer van de zeven zonden. De Katholieke kerk hanteerde daarnaast de zeven sacramenten, ze gebruikten de zeven “Ik ben” woorden en de zeven kruiswoorden. En daar kon je het als praktiserend christen wel mee doen.

In dit boekje geef ik aandacht aan die handreikingen en dat doen we als voorbereiding op Pasen. Ik geef met nadruk iets minder aandacht aan de vastenperiode, ook een gebruik uit de Katholieke kerk, immers we zijn momenteel allemaal al aan het vasten. Vasten heeft als doel bezinnen. En daar is nu alle gelegenheid voor.

Donderdag 18 Februari **De Hongerige te eten geven**

We beginnen met de zeven werken der barmhartigheid. Op dit moment weer hoogst actueel. Lange tijd in onze kerken niet gehoord, maar nu met de crisis krijgen ze weer betekenis. Je kunt de vraag stellen; Waarom nu wel? En mogelijk heeft dat wel te maken met ons voortschrijdend inzicht dat alleen marktdenken, doelmatigheid en het bevredigen van eigen genot ons uiteindelijk niet gelukkig maken. Er is meer voor nodig.

De schilderijen die bij de tekst staan zijn van een onbekende schilder die omstreeks 1500 geleefd heeft. We noemen hem meestal de “Meester van Alkmaar” en zijn werk wordt getoond in het Rijksmuseum te Amsterdam.

De werken beginnen met aandacht voor de hongerige. In de bijbel lezen we al dat de Israëlieten moesten zorgen voor de armen. In het boek Ruth lezen we van het verhaal dat Ruth aren mocht rapen op de akker van Boaz. Ook de Here Jezus is zich later bewust van armoede en honger. En geeft menigmaal de opdracht om te zien naar de minderbedeelde. Daarbij zijn natuurlijk de eerste levensbehoeften van cruciaal belang.

Voor ons betekent dit aandacht geven aan de voedselbank, de diaconie en onze naasten helpen. Tevens zetten we ons in voor mensen elders in de wereld die aan honger lijden.

Vrijdag 19 februari

De dorstige te drinken geven

Een gebrek aan water is voor ons nauwelijks voorstelbaar. Maar in de tijd waarin de Bijbel geschreven is, was het heel goed mogelijk. Een gebrek aan water betekende dan meteen ook een gebrek aan brood, er groeide niets meer.

Ons waterverbruik ligt volgens onderzoekers op 120 liter per dag per hoofd van de bevolking. Het grootste daarvan gebruiken voor de douche en bad. Daarna voor het toilet.

Toch is waterschaarste voor ons geen onbekend probleem, door de opwarming van de aarde verandert het klimaat.

Ook in Nederland krijgen we te maken met een tekort aan water. Nu al moeten waterleidingbedrijven keuzes maken waarvoor water kan worden gebruikt? Tegelijkertijd zien we elders in de wereld gebieden ontstaan met een groot watertekort.

Ook daar moeten we iets mee. Ieder mens heeft recht op schoon drinkwater en voldoende water om gewassen of vruchten te verbouwen. Hier ligt voor ons een enorme uitdaging.

De Here Jezus verbindt water aan leven. En gebruikt het woord water symbolisch. "Laat wie dorst heeft bij mij komen drinken".

Dat water gun je iedereen. Voor ons is barmhartigheid dan ook tweeledig, ervoor zorgen dat iedereen bij dat levende water kan komen en dat iedereen op de aarde kan beschikken over schoon drinkwater.

Zaterdag 20 februari

De naakten kleden

Een gebrek aan kleren is voor de meeste mensen geen werkelijk probleem. Voor veel Nederlanders is er meer zorg over of we wel de juiste kleren aan hebben en dat we meedoen aan de laatste mode.

Gelukkig beginnen we daar nu wat anders over te denken. De handel in tweedehands kleren is de afgelopen jaren enorm gegroeid.

Toch zijn er ook in Nederland mensen genoeg die niet het geld hebben om kleren te kopen en daar worden gelukkig allerlei initiatieven voor ondernomen. Daarnaast gaan veel kleren die wij niet meer willen dragen naar landen, waar de mensen het minder hebben. In deze oproep tot barmhartigheid ligt daar ook onze zorg, we dienen zuinig en duurzaam om te gaan met onze kleren en zorgen er bovendien voor dat ook de armen onder ons zich warm kunnen kleden.

Na de zondeval werd de mens zich bewust dat hij naakt was. Het was God die dit zag en hun kleepte met dierenvellen. Zodat ze zich niet meer hoefden te schamen voor hun naaktheid en dat ze zich warm konden kleden.

Later komen we in de vroegchristelijke gemeente nog die vrouw tegen met de naam Dorkas. Zij maakt zich druk over de kleding van de armen en is daarin voor ons een voorbeeld. Een belangrijke hulporganisatie draag haar naam met het motto: "Werken aan blijvende verandering van de allerarmsten. We geloven in de kracht van God en daarom geloven we in de kracht van mensen."

Zondag 21 Februari

De vreemdelingen herbergen

Voor de Here Jezus bestaat barmhartigheid uit drie delen: oog hebben voor- medelijden krijgen met- en helpen. Deze zeven werken der barmhartigheid zijn gebaseerd op Jezus laatste rede over het koninkrijk, we kunnen het lezen in Mattheus 25. Daar worden zes werken genoemd en de Katholieke kerk heeft daar één aan toegevoegd, namelijk het begraven van de overledenen.

In die laatste rede maakt Jezus ons duidelijk dat alles wat wij gedaan hebben voor de onaanzienlijksten, wij dat gedaan hebben voor Hem. En Hij waarschuwt ons ervoor dat dit meetelt in het oordeel.

Daar horen ook de vreemdelingen bij. Dus niet alleen de mensen die je goed gezind zijn of die je goed kent. Gastvrijheid is in de Bijbel een belangrijke opdracht. Het volk van Israël wordt er menigmaal aan herinnert. Ook Jezus zelf durft grenzen over te steken en nodigt Samaritanen en heidenen uit.

Voor ons is dit een gevoelig thema. Het vluchtelingenvraagstuk knaagt aan ons geweten. Het is niet zo dat we niets doen. Jaarlijks komen er ruim 20.000 vluchtelingen Nederland binnen, waarvan een twee derde deel blijft. Door gezinshereniging kunnen deze cijfers variëren. Maar daarmee lossen we het probleem niet op. Door politiek en religieus geweld, door milieuproblemen en schrijnende armoede zijn miljoenen mensen op de vlucht. En daar moeten we iets mee. Zeker als je in een welvarend land als Nederland woont.

Maandag 22 februari

De zieken verzorgen

Juist deze opdracht spreekt tot onze verbeelding. Juist nu we in deze tijd niet mogen bezoeken en aanraken. Er zijn schrijnende situaties bekend hoe coronapatiënten in ziekenhuizen worden achtergelaten en soms helemaal alleen hun ziekte moeten verdragen of zelf komen te overlijden. Dat knaagt aan onze barmhartigheidsprincipes.

Datzelfde geldt voor de worsteling die menigeen maakt die in de zorg werkt. Natuurlijk doe je dat niet alleen voor geld. Iedere hulpverlener is ook betrokken bij die mens die om hulp vraagt. Maar we bereiken de grenzen van ons kunnen.

In een land waar gezondheid op nummer één staat van onze verlangens grijpt het covid-19 virus ernstig om zich heen. Het treft ons allemaal, de één wel meer dan de andere. Lange tijd leefden we in de veronderstelling, dat met meer kennis en een betere techniek, wij dit soort van epidemieën wel van ons af konden houden. De werkelijkheid leert ons anders.

Jezus laat menigmaal zien, hoe hij betrokken is bij de zieken. Hij luistert, Hij raakt aan en Hij geneest. Kort om Hij Verlost iemand uit zijn lijden. Wij kunnen niet altijd genezen of oplossingen aandragen. Maar wij kunnen wel luisteren, verzorgen en helpen. En dat is wat Jezus hier ook van ons vraagt. En we kunnen ook bidden, de pijn van de ander bij God brengen. En we kunnen alles in het werk stellen zodat die ander niet ziek wordt. De ziekte voorkomen is ook een aspect bij dit werk van barmhartigheid.

Dinsdag 23 Februari

De gevangenen bezoeken

Eén van de aarzelingen die bij ons binnenkomt -wanneer we barmhartig willen handelen- is het aspect van de eigen schuld. Iemand die ongezond leeft en dan ziek wordt. De vluchteling die goed onderwijs mist om het in zijn eigen land beter te hebben of de gevangene die daar ook niet voor niets is opgesloten.

In de Bijbel is het aspect schuld geen item. Er wordt niet gesproken over de oorzaak of het lot wat de hulpvrager heeft. Het gaat alleen maar over wat jij doet. In de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan had de Samaritaan menige reden om door te lopen. Joden accepteerden geen hulp van Samaritanen en bovendien was het erg gevaarlijk om met een gewonde jood te gaan reizen. Maar in het tonen van barmhartigheid wordt alleen de vraag gesteld: wat doe jij?

Mensen die in de gevangenis zitten betalen daar hun schuld. Andere reden kan zijn dat ze een gevaar zijn voor de samenleving. Maar het blijven mensen met idealen, zorgen en gevoelens. En Jezus vraagt van ons om naar hun om te zien. Om hen te bezoeken en hun verhaal aan te horen- hoe moeilijk het soms ook is- en om medeleven te betonen.

Ander aspect is dat er mensen in de gevangenis zitten om hun geloof of politieke overtuiging. Ook daar gaat ons medeleven naar uit. We klagen overheden aan, vragen en bidden om recht.

Woensdag 24 Februari.

De doden begraven.

De Here Jezus benoemt in Zijn rede zes werken. Paus Innocentius de derde voegde er in 1207 nog één aan toe, namelijk het begraven van de overledenen. In zijn tijd was de pest een enorm probleem, zo groot dat de overledenen op straat bleven liggen.

De paus verklaarde hiermee dat het een christelijke plicht was om de overledenen eervol te begraven.

Ook deze opdracht raakt ons momenteel opnieuw, nu we te maken hebben met een epidemie. Veiligheidsmaatregelen weerhouden ons om op een waardige en respectvolle wijze afscheid te nemen. Dat raakt ons diep en is een hindernis in een goed verlopend rouwproces.

In de Bijbel leren we dat we met respect moeten omgaan met de overledenen. Abraham kocht al grond in het land wat hem was beloofd, maar waar nog geen vierkante meter van hem in eigendom was. Die grond is bedoeld voor het graf van Sara, zodat hij haar met respect kan begraven. We lezen dat veel vaker dat er met respect werd omgegaan met het lichaam van de overledene. Zit ook niet in het gebod "Eer uw vader en uw moeder" deze opdracht verweven? Dat de nabestaanden ervoor dienen te zorgen dat ouderen goed terecht komen? Het is het laatste wat je kunt doen.

Een ander Bijbels aspect bij begraven is zaaien, de graankorrel in de aarde, de overledene in de aarde. Zaaie doe je in de verwachting dat er nieuw leven ontstaat. Eeuwig leven. Zo vertrouwen gelovige mensen de overledenen aan de aarde toe.

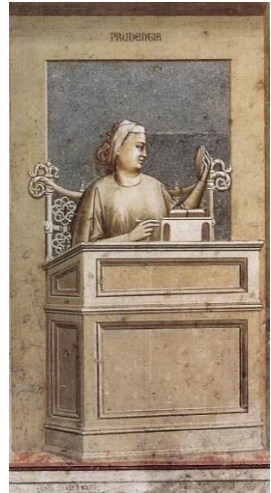
Donderdag 25 Februari

Wijsheid of voorzichtigheid.

Na de zeven werken der barmhartigheid behandel ik nu de zeven deugden.

Een deugd is een positieve handwijze, goed voor jezelf, goed voor de ander en goed voor de gehele schepping. Het goede handelen moet uiteindelijk tot vrede en harmonie leiden.

De zeven deugden kennen een verschillende oorsprong. Vier komen bij Plato, een Griekse wijsgeer vandaan en drie zijn van Paulus en kunnen we in 1 Korinthe 13 vinden.

De afbeeldingen zijn deze keer gekozen uit de kapel “Cappella degli Scrovegni” uit de Italiaanse plaats Padua. Op deze afbeelding een vrouw die de Bijbel leest, maar ook goed om haar heen kijkt, ze gebruikt zelfs een spiegel om te kijken wat er achter haar gebeurt. Veel schilderijen over de wijsheid zijn afgebeeld met een vrouw en vaak een slang. Het verwijst naar het verhaal in Genesis 3 waar de vrouw gedwongen wordt om wijze keuzes te maken. Ook in het boek Spreuken wordt gesproken over vrouwe wijsheid.

De eerste deugd is wijsheid. Wijsheid is in de Bijbel levenskunst. Er wordt ook wel gesproken van inzicht. Het heeft te maken met onderscheidingsvermogen, om zo te kiezen wat werkelijk goed voor ons is. In Spreuken 3 wordt daar een richting aan gegeven: Op God vertrouwen, ontzag voor Hem hebben, niet te veel op eigen inzicht vertrouwen en het kwade mijden.

Vrijdag 26 Februari Rechtvaardigheid

De tweede deugd gaat over recht doen aan de ander. Dat staat nogal haaks op wat er in onze samenleving geleerd wordt. Daar wordt ons geleerd om op te komen voor eigen rechten en vooral zo te kiezen dat je het maximale uit het leven haalt.

Meestal wordt deze deugd afgebeeld met een weegschaal, het gaat om de balans zien te vinden tussen jezelf en de ander.

Gelijke kansen voor de kansarme en de kansrijke en dat zonder onderscheid te maken voor ras, huidskleur, sekse, afkomst of religie.

In de Bijbel leren we dat in het sabbatsjaar en jubeljaar de mogelijkheid bestaat om opnieuw te beginnen. Schulden worden kwijtgescholden, slaven worden weer vrijgelaten en de akker krijgt rust. Jezus veroordeelt de rijken en kiest voor de armen en hanteert de omgekeerde volgorde. De minste staat in het Koninkrijk vooraan. Paulus hanteert later het principe van de gelijkwaardigheid, we zijn broeders en zusters van elkaar en delen in dezelfde genade.

Toch blijkt dit in de praktijk een moeilijke deugd. Veel mensen ervaren onrechtvaardigheid, meestal aangedaan door anderen. De Bijbel spreekt uiteindelijk over een rechtvaardig oordeel. "Aan Mij komt de wraak toe" leert God. Het nodigt ons uit om rechtvaardig te handelen en wanneer we zelf anders ondervinden brengen we dat in gebed bij Hem.

Zaterdag 27 Februari

Matigheid

Matigheid is op dit moment wel hoogst actueel. We leven in een tijd met een voortschrijdend inzicht waarin kritische vragen worden gesteld over eigen handelen. De consumptiemaatschappij beleefde haar hoogtepunt, welvaart werd verkozen boven welzijn en onze economie kon alleen maar groeien.

Daar zien we nu ook de keerzijde van. Toename van de milieuvervuiling, rijke mensen profiteren meer dan arme en de schaarste problemen stapelen zich op. Alles vraagt om een nieuw inzicht over hoe we leven en consumeren.

Het woord roept verschillende andere woorden op: bezonnenheid, soberheid en zelfbeheersing. Het vraagt om een levenswijze waarin niet alleen het eigen genot of belang wordt gediend. Dat wordt ook duidelijk gemaakt in de afbeelding, de vrouw heeft een zwaard in haar hand, maar deze is omgeven met een lint. Het zwaard staat voor de strijd van het eigen belang, maar die kent haar grenzen.

In de Bijbel wordt de mens die zich alleen maar op zichzelf richt veroordeelt. Paulus spreekt over het maken van een keuze, laat je de kwade geest toe die leidt tot zedeloosheid, losbandigheid, bras- of slemppartijen of ontucht? Of laat je in je hart de Heilige Geest toe die leidt tot zelfbeheersing en zachtmoedigheid? Ook hier valt nog een wereld te winnen.

Zondag 28 Februari

Moed

De vrouw in de afbeelding staat klaar met een stok en heeft op haar schild een afbeelding van een leeuw te staan. Hiermee verbeeldt zij de deugd “moed”.

Moed staat voor standvastig, krachtig en doorzettingsvermogen en staat tegenover lafheid, luiheid en zwakheid.

Juist in tijden van crisis kunnen we wel wat moed gebruiken. De situatie nodigt ons uit om niet bij de pakken neer te gaan zitten.

Steeds hoop je weer dat het beter zal worden, maar dat gebeurt vaak niet. Dit kan ons moedeloos en depressief maken. De deugd moed vraagt van ons om alles uit onszelf te halen en ons te verzetten tegen de ontstane situatie.

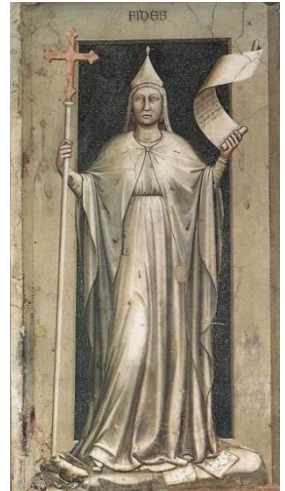
In de Bijbel komen we moed tegen bij Jozua. God zegt tegen Jozua: “Wees vastberaden en standvastig, laat je door niets weerhouden of ontmoedigen, want waar je ook gaat, de Heer, je God, staat je bij” Daar ontlene dus de gelovigen hun moed aan. Vertrouwen blijven houden in God.

Ik merk dat ook, hoe het geloof werkt als een anker in een woelige zee. Zo kom je sterker door de crisis. Dat betekent dus niet dat de crisis verdwijnt, maar dat je er beter doorheen komt, want wat er ook gebeurt, je weet je altijd bij God geborgen. Psalm 31 eindigt met de woorden: “Allen die uw hoop vestig op de Heer: wees sterk en houd moed.”

Maandag 1 Maart

Geloof

De eerste vier deugden zijn voor alle mensen raadzaam, maar nu komen er nog drie voor de gelovigen. Je kunt ze vinden in de brief van Paulus aan de Korintiërs en wel in hoofdstuk 13, wat ook wel het hoofdstuk van de liefde wordt genoemd. In vers 13 schrijft Paulus ons resten nog geloof, hoop en liefde. Daar moeten we het in ons leven mee doen en daar kunnen we het mee doen als we oog in oog staan met Jezus.

In de afbeelding zien we een vrouw met in de ene hand een kruis en in de andere hand een boekrol, beide verwijzen naar het evangelie van Jezus Christus. Het teken dat meestal verwijst naar het geloof is de afbeelding van een kruis. Een stevig houvast waar je op kunt terugvallen.

Het geloof wat hier wordt bedoeld is dus een oer- vertrouwen. De schrijver aan de Hebreeën schrijft: “Het geloof legt de grondslag voor alles waarop wij hopen, het overtuigt ons van de waarheid van wat we niet zien”. Zelf leg ik het wel eens zo uit. Stel er ligt een plank over een brede sloot en jij moet naar de overkant, dan moet je het vertrouwen hebben dat die plank niet breekt en dat je daarmee aan de overkant kunt komen. Zoiets bedoelen ze hier ook met geloven.

Je gelooft dus niet in een leerstelling, overtuiging of ervaring, maar je vertrouwt op een persoon. “Mijn genade is U genoeg” zegt de Bijbel en daar kunnen wij het mee doen. De dichter van Psalm 73 schrijft: “Al bezwijkt mijn hart en vergaat mijn lichaam, de rots van mijn bestaan, al wat ik heb is God, nu en altijd.” Juist in tijden van crisis geeft dat stevigheid onder jouw bestaan.

Dinsdag 2 Maart

Hoop

“Waar leven is, is hoop” zeggen we dan.

Ook al raakt de crisis ons diep, de hoop zorgt ervoor dat we door de moeilijke omstandigheden heen komen. Hopen is verwachten dat het beter wordt. Licht aan het einde van de donkere tunnel.

In de afbeelding zien we een vrouw met vleugels, dat is wat hoop met ons kan doen, de hoop geeft ons vleugels. Tegelijkertijd zie je in de bovenhoek een kroon, die staat hier voor overwinning.

Meestal wordt hoop uitgebeeld met een anker.

Dat hebben we aan de schrijver aan de Hebreëen te danken: “Die hoop is als een betrouwbaar en zeker anker voor onze ziel.” Bij hoop denkt de Bijbel altijd vooruit. Jezus heeft de dood overwonnen, Hij is opgestaan en Hij is naar de Hemel gegaan om voorbereidingen te treffen voor de nieuwe hemel en aarde. En daar ligt onze hoop.

De Bijbel wijst nog op iets opmerkelijks. Naarmate de omstandigheden slechter worden, groeit de hoop. Dus juist in een tijd van crisis moeten we het meer van de hoop hebben.

Hoop is dus gevestigd op een belofte. En in de hoop zit een verwachting. Johannes ziet in een visioen: “Dan zal Hij alle tranen uit hun ogen wissen, er zal geen dood meer zijn, geen rouw, geen jammerklacht, geen pijn, want wat eerst was is voorbij.” Daar ligt onze hoop.

Woensdag 3 Maart

Liefde

“Wat rest is de liefde” zegt Paulus en daarmee bedoelt Hij niet dat liefde meer is dan geloof en hoop. Helaas wordt het zo weleens uitgelegd. Maar dat de liefde blijft als alles in allen is en wij oog in oog staan met Jezus.

Geloven is dan aanschouwen en er valt niets meer te hopen, immers alles is volmaakt.

Maar wat blijft is de liefde, die houdt ons bij elkaar en zorgt voor een volmaakt bestaan.

Het is diezelfde hemelse liefde waarmee God de aarde heeft gemaakt. En waar Jezus toe oproept om God, je naaste en jezelf lief te hebben.

Hoe mooi is dat verbeeld in deze afbeelding. De vruchten van de liefde worden ons vanuit de hemel aangereikt en die mogen we zelf weer doorgeven aan anderen. Hoe uitnodigend is niet die overvolle schaal die de vrouw ons aanreikt? Ook nog een opmerkelijk detail, dat zijn de geldzakken op de grond, die ze hier duidelijk vertrapt. Liefde en geld gaan moeilijk samen.

Meestal wordt liefde afgebeeld met een hart. Liefde is de ander in je hart hebben. Liefde kent natuurlijk ook verschillende aspecten, zo bestaat er hartstochtelijke liefde, liefde voor muziek en vriendschappelijke liefde. Wat je maar in je hart gesloten hebt.

“Want alzo lief had God de wereld dat Hij Zijn eniggeboren zoon heeft gegeven, opdat ieder die in Hem gelooft, niet verloren gaat, maar eeuwig leven heeft.” leert Jezus ons. Hierin leren wij de liefde van God kennen. Ongeacht wie je bent heeft hij ons onvoorwaardelijk lief.

Donderdag 4 Maart Hoogmoed en Ijdelheid.

Waaruit kennen we de zonde? Het is één van de eerste vragen uit de Heidelbergse catechismus. En het antwoord is uit de wet Gods en dan bedoelt de catechismus het groot liefdesgebod: "Heb de Heer uw God lief met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand.

Dat is het grootste en eerste gebod. Het tweede daaraan gelijk is: heb uw naaste lief als uzelf".

Deze komende zeven dagen gaat het over de zondenleer en die hebben we te danken aan de Katholieke kerk. Eerder was die alleen bedoeld voor de monniken in de kloosters. Maar Paus Gregorius I maakte deze algemeen geldend zo ongeveer om 600 na Chr. Een echte Bijbelse oorsprong kennen ze niet, al kun je ze wel herleiden uit het boek Spreuken.

Het begint met de hoogmoed. Dat is de gedachte dat je alles onder controle hebt en zelf sterk genoeg bent om het kwade te weerstaan. Het blijkt vaak een valkuil te zijn, ook nu in de 21^e eeuw. Hoogmoed is het grootste gevaar om je te laten verleiden en wordt dan ook weleens gezien als de hoofdzonde, die aan de andere zonden voorafgaat.

Een andere zonde die hierbij hoort is ijdelheid. Dat is het verlangen jezelf beter voor te doen dan je bent. Op de afbeelding zien we een vrouw die zich hecht aan allerlei mooie spulletjes en die in een spiegel kijkt die de duivel haar voorhoudt. Die spiegel is nu vaak wat de wereld van ons verlangt: beïnvloed door reclame, film en tv. Achter beide zonden zit het verlangen om niet te dienen, maar om gediend te worden, niet om lief te hebben, maar om geliefd te zijn.

Vrijdag 5 maart Hebzucht en gierigheid

De tweede zonde die genoemd wordt is de hebzucht. Het is het onbegrensd verlangen naar macht, geld, rijkdom of bezit. En tegelijkertijd ontbreekt het vermogen om te kunnen delen met de ander. Blind worden voor de nood van de ander. In onze samenleving biedt rijkdom de mogelijkheid om te doen wat je maar wilt en om zo maximaal te kunnen genieten. In onze consumptiemaatschappij wordt dat gestimuleerd en we worden voortdurend verleid door reclame.

In de afbeelding zien we een rechter die wordt omgekocht. Geld maakt alles mogelijk. Op de voorgrond zien we een gesloten Bijbel en met daarboven op een rekenboekje, waaruit duidelijk moet worden, dat onze economische belangen dienen voor te gaan.

In de Bijbel zien we twee bewegingen. Rijkdom als zegen van God en rijkdom die ons bij God vandaan haalt. Geld als afgod en dat ons leven lijkt te beheersen. Verder maakt de Bijbel duidelijk dat geld geen waarde heeft voor de eeuwigheid.

Rest ons de vraag hoe we dan wel met bezit dienen om te gaan? In de eerste plaats is het belangrijk hoe we het hebben verkregen? Geen oneerlijke praktijken, geen uitbuiting, geen onrecht, geen omkoping en geen bevoordeling. In de tweede plaats wat we met die rijkdom doen, wie veel heeft, heeft ook veel om te delen, om te investeren in mensen die het veel minder hebben. En in de derde plaats stap niet in de valkuil door te denken dat je er recht op hebt.

Zaterdag 6 Maart

Lust en onkuisheid

De leer van de zonden bleek een grote inspiratiebron te zijn voor schilders, schrijvers en latere filmmakers.

De afbeeldingen die nu bij de tekst staan zijn van de Nederlandse schilder Jeroen Bosch (1450- 1516) en zijn onderdeel van een groot schilderij wat getoond wordt in het Prado museum in Madrid.

De derde zonde gaat over lust en dat betekent ergens zin in hebben of zoals het woordenboek het zegt: het verlangen om een behoefte te vervullen. En dan gaat het hier vooral om seksuele lusten. In de afbeelding laat de schilder ongezonde relaties zien waar alles wordt gedaan om bemint te worden. Want dat is vaak de achterliggende gedachte achter de behoefte aan lust.

Lust wordt vaak gezien als een gestoorde behoefte, lust zonder grenzen waarbij de mens gezien wordt als een object. In onze huidige tijd komen we het tegen in de Metoo- discussie, porno-industrie en de daarbij behorende verslaving en – mogelijk iets meer op de achtergrond- de reclame en de mediawereld.

In de Bijbel leren we dat seks hoort binnen een duurzame relatie van twee mensen. Daarbinnen is ruimte voor lust, wie het boek Hooglied een keer leest begrijpt wat er wordt bedoeld. Binnen de kerkelijke gemeentes is wel eens discussie over de letterlijke uitleg van teksten uit het oude testament. Ik zou me liever op het nieuwe testament willen richten. Paulus spreekt erover dat ons lichaam een tempel is waar de Heilige Geest in woont en die Geest biedt als vrucht aan: liefde, vreugde en vrede, geduld, vriendelijkheid, goedheid, geloof, zachtmoedigheid en zelfbeheersing. Meer dan genoeg om met respect en gezag om te gaan met ons medemens.

Zondag 7 Maart Jaloezie en afgunst

Als de kerkhervormer Calvijn spreekt over de zonde dan onderscheid hij twee terreinen: De mens is het goede ontnomen en is tot het kwade geneigd.

In onze Protestantse kerken zijn we vooral de nadruk gaan leggen op het tweede en dat bracht ons bij een diep schuldbesef. Maar het eerste is minstens zo belangrijk. Onze relaties zijn diep verstoord, vrede en harmonie zijn we kwijtgeraakt en alleen Jezus kan ons die teruggeven.

Het gaat vandaag over jaloezie en afgunst, begrippen die veel op elkaar lijken, maar niet hetzelfde zijn. Jaloezie is het ongezonde verlangen om te hebben wat de ander heeft. En afgunst is dat je de ander het geluk misgunt. Beide keren gaat het om zaken als succes, positie, relatie of bezit.

Jeroen Bosch schildert de buren die met elkaar kletsen en spreken over hoe anderen bevoorrecht zijn, maar ze zien de man met de zware last niet lopen. In ieder geval ze denken zelf tekort te komen.

In de Bijbel geeft God tien woorden mee, waaruit we onze zonden leren kennen. Het tiende gebod luidt: "Zet uw zinnen niet op het huis van een ander, en evenmin op zijn vrouw, op zijn slaaf, zijn slavin, zijn rund of zijn ezel of wat hem ook maar toebehoort."

En dat kunnen wij zo vertalen naar onszelf. Ik denk aan: auto's, huizen, vakanties, sportprestaties, carrière, gezondheid en noem maar op. Vreemd genoeg zijn we vaak niet jaloers op iemands geloofsleven. Terwijl de Bijbel ons daar wel weer toe oproept, om de geloofsgetuigen te volgen in hun voorbeeldig geloof.

Maandag 8 Maart

Vraatzucht en onmatigheid

De aanleiding om dit boekje te schrijven lag in een artikel dat ik las over de behoefte binnen het Protestantisme om weer meer gewoonten over te nemen van de Rooms

Katholieke kerk. In de eerste plaats ging dat over symbolen en rituelen, ik denk aan de paaskaars, de laatste zondag van het kerkelijk jaar en de lijdensweek. Maar de behoefte aan leerstellingen neemt ook toe, immers de Protestanten lezen minder vaak in de Bijbel, maar hebben wel de behoefte om hun geloof gestalte te geven. Daarvoor heb je structuur nodig en die wordt in die 7 leerstellingen steeds aangeboden.

Vandaag gaat het over de zonde van de vraatzucht en de onmatigheid. Vooral dat laatste is heel actueel. Van alle kanten worden er kritische vragen gesteld over hoe wij leven, consumeren en investeren? De milieuvervuiling, het verdwijnen van plant- en diersoorten en de armoede elders in de wereld dwingen ons om na te denken over ons leefgedrag. In de Katholieke kerk kennen ze de vastentijd, de tijd van onthouding, om daarmee erachter te komen dat niet alles normaal is en dat iedere gewoonte om bezinning vraagt.

Op de afbeelding een uitbundige maaltijd waar de maat ver te zoeken is. Voor iemand die gulzig is bestaan geen grenzen en is er nooit genoeg om zichzelf te verzadigen. Bijkomend probleem is ook dat men het vaak ook niet ziet. Nederland kent al jaren welvaart en het werd alleen beter, alleen de ouderen onder ons hebben andere tijden gekend. We moeten weer leren leven met een sobere leefstijl waarin alle schepselen en de gehele schepping gewaardeerd worden.

Dinsdag 9 Maart

Woede en wraak

Eén van de bijkomende verschijnselen van de Coronacrisis is het verschijnsel woede. Wij vinden het maar moeilijk om aan al die maatregelen te voldoen,

het raakt onze belangrijkste waarden en worden er financieel ook heel erg door getroffen. Sommige bedrijven gaan kapot, anderen raken hun baan kwijt of je studie raakt erg vertraagd. Redenen genoeg dus om boos te worden en mogelijk ook om in opstand te komen.

De zesde zonde die ons kan overkomen is woede en wraak. Woede is een normale emotie, maar wraak is een brug te ver. Op de afbeelding zie we vechtende mensen. Twee dingen vallen ons op, zelfs de vrouw wordt fysiek aangevallen en het zwaard wordt getrokken.

In de eerste zes hoofdstukken van het boek Genesis krijgen we te maken met de spiraal van het kwaad. Eva kiest van de verboden vruchten, Kain vermoordt zijn broer en Lamech wreekt zich zevenvoudig. De spiraal gaat door totdat er staat: “En God zag dat alle mensen op de aarde slecht waren, alles wat ze uitdachten was even slecht. God kreeg er spijt van dat Hij mensen had gemaakt en Hij was diep gekwetst.” En vanaf dat moment gaat God het anders doen, Hij begint met een zondvloed en daarna maakt Hij afspraken met de mensen.

Die afspraken zijn gericht op vergevingsgezindheid en verzoening. Wraak laat je over aan God of aan de overheid, die daar onafhankelijke en onpartijdige rechters voor aanstelt. Dus niet voor eigen rechter spelen en het recht in eigen hand nemen. In die zin is de Bijbel een bijzonder boek: vergelding en vergeving, wraak en liefde en recht en genade gaan allemaal samen.

Woensdag 10 Maart

Luiheid en gemakzucht.

Ons land is sterk beïnvloed door de kerkhervormer Johannes Calvijn.

Die leerde ons om een groot plichtsbesef, verantwoordelijkheidsgevoel en

schuldbesef te hebben. Wat resulteerde in

hard werken, sober leven en samenwerken. Natuurlijk veel van zijn gedachtegoed is verdwenen, maar in de kern bestaat het nog en profiteren we ervan. Een groot gedeelte van de huidige welvaart hebben we eraan te danken.

De laatste zonde is luiheid en in onze afbeelding zien we een vrouw die geheel passief is en zich laat verzorgen door iemand van de kerk. De zelfverontschuldiging ligt er dik bovenop. De vrouw kan diverse redenen benoemen waarom zij niet meer kan. En dus moet de ander de klus maar klaren.

Tegenover luiheid staat enthousiasme, creativiteit, verantwoordelijkheidsbesef en ondernemend vermogen.

Hoe bijzonder is het dat we dit juist in deze crisistijd dat zo vaak weer terug zien komen. Niet bij de pakken neerzitten maar iets durven te ondernemen. We zien diverse ideeën voorbijkomen in de samenleving en in de kerk. We ervaren dat als zeer positief en als wonderen van deze tijd.

In sommige kerktradities kennen we het begrip fatalisme, het wordt onderbouwd met de gedachte dat God alles bestuurt en wij ons maar moeten schikken naar ons lot. Maar Jezus leert ons wat anders in de gelijkennis van de talenten. Ieder mens krijgt talenten en daar moeten we mee aan de slag. Risico's durven nemen, hard werken en vermeerderen. Zolang het natuurlijk kan, als lichaam en geest het laten afweten, mag je, je laten verzorgen door anderen.

Donderdag 11 Maart De doop

We gaan nu over op een nieuw zevental en dat gaat over de sacramenten. Een sacrament is een gewijde handeling met een diepe symbolische betekenis. Nu lopen we wel meteen tegen een verschil aan. In de reformatie (Hervorming van de kerk in de 16^e eeuw) hebben ze ervoor gekozen om alleen voor die sacramenten te kiezen die de Here Jezus zelf heeft ingesteld en dat zijn doop en avondmaal. Maar in de Katholieke kerk is dat anders, daar behoren meerdere geloofshandelingen tot de sacramenten en zo komen ze op zeven. Ik ga ze alle zeven behandelen omdat ze ook relevant zijn voor de Protestante gelovigen. Lees zelf maar mee.

Het eerste sacrament wat Jezus ons zelf opdroeg en waarin Hij ons ook zelf in voering was de doop. Die doop kent bij Jezus verschillende aspecten: in de eerste plaats is er sprake van bekering, Jezus noemt het wedergeboorte, je los maken van de wereld en de zonde en ervoor kiezen om volgeling van Jezus te worden, dan door het water gaan, dat is het teken van de inwijding en tenslotte je hart laten vervullen met de Heilige Geest want dat hoort er volgens Jezus bij.

We kennen in de kerk twee vormen van doop. Dat is de kinderdoop waarbij later de gedoopte blijk geeft van een levend geloof- het doen van geloofsbelijdenis- of dat is de volwassendoop. De Protestante kerk kiest voor de kinderdoop, waarbij de ouders de geloofsopvoeding voor hun rekening nemen. In veel evangelische gemeenten zie je nu de volwassendoop. Daar valt wel iets voor te zeggen. Het gaat erom dat je zelf openbaar maakt dat je een volgeling van Jezus wilt zijn en een volwaardig lid wilt zijn van de gemeente. Dat kan ook heel goed met belijdenis doen. Maar daar zien we momenteel wel een ontwikkeling dat Jezus niet meer wordt toegeëigend en dat vind ik een zorgelijke ontwikkeling.

Vrijdag 12 maart   Het avondmaal

De afbeeldingen die bij deze teksten staan zijn afkomstig uit de Katholieke kerk en worden daar veelvuldig gebruikt.

Ze zijn vooral symbolisch bedoeld en verwijzen naar een diepere betekenis. Deze keer verwijst het symbool naar het avondmaal, in de Katholieke kerk genoemd de eucharistieviering of te wel de dankzegging.

In het nieuwe testament lezen we dat Jezus een nieuwe invulling geeft aan de zogenaamde Sedermaaltijd, dat is de maaltijd die joden vieren voorafgaand aan Pasen. In die maaltijd verklaart Jezus de nieuwe betekenis van brood en wijn. En Hij geeft zijn volgelingen de opdracht om dit te gedenken en te vieren. De wijn verwijst naar de bloed van Jezus, wat vergoten is voor onze zonden. Het vindt zijn oorsprong in de betekenis van de grote verzoendag, waarin de hogepriester bloed sprenkelde op de ark ter verzoening van de zonden van de Israëlieten. En het brood verwijst naar het lichaam van Jezus dat geofferd is voor onze redding. Met dat brood staat de weg naar de nieuwe hemel en aarde vrij. Dat beloofd Jezus trouwens ook, Hij zal zelf niet eerder weer de wijn drinken als de gelovigen met Hem zijn verenigd.

Meestal wordt in de laatste lijdensweek voorafgaand aan Pasen een keer avondmaal gevierd. Gemeenten kiezen daarvoor verschillende momenten; de donderdagavond, vrijdagmorgen of vrijdagavond. En meestal wordt daarnaast het avondmaal nog viermaal per jaar gevierd, terwijl in de Rooms-Katholieke kerk dit wekelijks wordt gedaan.

Zaterdag 13 maart

Belijdenis doen

In kerkgemeenschappen waar de kinderdoop wordt gepraktiseerd doen de dopelingen later nog openbare geloofsbelijdenis in het midden van de gemeente.

Daarmee bevestigen ze de keuze van de ouders.

En daarmee is de doop, bijbels gezien, voltooid.

In de Katholieke kerk noemen ze dit vormsel en behoort het tot de sacramenten. Daar is het trouwens net iets anders dan in de Protestantse kerk. Voor hen betekend de kinderdoop, dat je volgeling wordt van Jezus en dat je dan bevrijd bent van dood en zonde. Maar bij het vormsel word je ook vervuld van de Heilige Geest. Vandaar dit symbool wat bij de Geest van Pinksteren hoort. In het vormsel wordt de gelovige een gezondene en mag zij/hij de wereld in om in woord en daad te getuigen van Gods liefde.

Blijft natuurlijk de vraag wanneer moeten we dat nu doen? In de oude kerk van de reformatie was dat heel vanzelfsprekend. Als je naar de lagere school ging, ging je meteen ook naar de catechisatie en als je dan een jaar of 12 was, dan deed je belijdenis.

Later zagen we de leeftijd opschuiven, catechisatie was ook later, meestal vanaf 12 jaar en dat had als gevolg dat je met je 18^e belijdenis deed. Nu zie ik dat catechisatie steeds meer naar de achtergrond verdwijnt – een ontwikkeling die ik zeer betreurt, zolang de kerk heeft bestaan, heeft zij altijd de jongeren onderwezen in de leer- en dat heeft tot gevolg dat het belijdenis doen wordt uitgesteld. Soms uit onverschilligheid, anderen zoeken redenen voor uitstel of vinden het niet nodig om te doen. Ze denken zelf een lijntje met God te hebben. Ik denk dat dat een groot misverstand is. Je moet zelf zorgen dat je volwaardig lid bent van de gemeente van Christus.

Zondag 14 Maart

De biecht

De biecht wordt ook wel genoemd het sacrament van boete en verzoening. In dit sacrament spreek je over de zonden die je hebt begaan en daarna worden ze door een priester vergeven volgens het principe van Johannes 20:23 “Als jullie iemand zonden vergeven zijn ze vergeven, vergeven jullie ze niet, dan zijn ze niet vergeven”

Iemand die een groot voorstander en pleiter was voor de biecht was de Duitse theoloog Dietrich Bonhoeffer. In zijn boek “Leven met elkander” legt hij uit waarom? Hij benoemt verschillende argumenten waarvan ik er drie benoem:

1. De doorbraak van de eenzaamheid. Zoals dat in Jacobus 5:16 staat: “Beken elkaar uw zonden.” Daarmee wordt je ontslagen van de last die je met je meedraagt. Wat in je diepste innerlijk verborgen blijft moet bij God gebracht worden. Pas wanneer de zonden worden bekend is er volledige vergeving mogelijk.
2. De doorbraak naar de gemeente. De zonde wil met de mens alleen zijn en wil die mens beheersen. Maar in de gemeente krijgt het plaats voor verzoening, bestaat er geen schaamte noch schuld. Daarbij gaat Bonhoeffer ervan uit dat de gemeente plaatsvervangend is voor Christus.
3. De doorbraak naar het nieuwe leven. Een mens is bevrijd van zijn last. De zonde is absoluut vergeven en de zondaar kan binnen de gemeente weer vrij functioneren.

Daarbij maakt het Bonhoeffer niet uit voor wie dat gebeurt. Het mag iedere christelijke broeder zijn. En het maakt volgens hem ook niet uit waar het gebeurt, het mag in de kerk, maar ook in het pastoraat en als broeders en zusters onderling.

Maandag 15 Maart De ziekenzalving.

Opnieuw komen we bij Jacobus 5 terecht en wel vers 14: “Laat iemand die ziek is de oudsten van de gemeente bij zich roepen, laten ze voor hem bidden en met olie zalven in de naam van de Heer.” Het gaat deze keer over de ziekenzalving.

In de Katholieke kerk is het een sacrament en in de Protestantse kerk is het een ritueel wat is opgenomen in het dienstboek en kan worden uitgevoerd door ambtsdragers. Het is bedoeld voor ernstig zieken, gemeenteleden die een levensgevaarlijke operatie moeten ondergaan en voor hen die denken te zullen sterven. Het doel van het ritueel is niet genezing en het is ook niet het laatste oliiesel om daarmee de stervende voor te bereiden op de dood. Het kan meerdere keren worden toegediend.

In de Protestantse traditie gebruikt men een vastomlijnde liturgie waarin liederen, gebeden, Bijbellezing, zalving en zegening vaste elementen zijn. Daarnaast kan het avondmaal worden bediend en is er ook ruimte voor de biecht als de betrokkene dat wil.

Eigenlijk werkt het ritueel als een brug om iemand naar de volgende fase te brengen. Daarbij is zelfovergave belangrijk, we leggen het nu in de handen van God en Jezus is onze pleitbezorger. Jezus liet meerdere malen zien dat Hij zich bekommerde om het lot van de zieken en nu mag de gemeente als plaatsvervanger deze zorg overdragen, waarbij de zieke hulp, hoop en kracht wordt geboden. Het mooiste is dat de zieke dit ook zelf bewust kan meemaken en zo mogelijk kunnen er een paar familieleden of gemeenteleden bij aanwezig zijn.

Dinsdag 16 Maart

Het bevestigen van het ambt.

Die bevestiging is bedoeld voor hen die het werk van de apostelen voortzetten. In de Protestantse traditie kennen we de predikanten, ouderlingen en diakenen.

In de Protestantse gemeente worden ambtsdragers gekozen en worden in een eredienst ingezegend voor hun ambt. Vooraf worden 5 vragen aan hen gesteld:

1. Geloof je dat je door God zelf bent geroepen?
2. Aanvaard je de Bijbel als een betrouw woord van God en verzet je, je tegen alles wat daarmee strijdig is?
3. Beloof je dat je het ambt trouw en waardig zal vervullen met liefde voor de gemeente en voor de mensen die op je pad komen?
4. Beloof je geheim te houden wat je vertrouwelijk hebt gehoord of gelezen?
5. En stem je in met de belijdenisgeschriften en kerkorde van deze kerk?

Wie daar volmondig ja op kan zeggen, wordt ingezegend tot het ambt nadat de voorganger eerst heeft gebeden om hulp.

Nu moeten we wel eerlijk zijn dat het vervullen van de ambten steeds lastiger wordt, daar zijn verschillende redenen voor te noemen: de vergrijzing van de gemeente, de ontkerkelijking, de mindere betrokkenheid van de jongeren, het drukker leven van jongeren en mogelijk ook de mindere voorbereiding die jonge mensen hebben gehad. Een aantal van hen vindt het lastig om te spreken over het geloof, vindt bidden moeilijk en vinden dat ze te weinig weten om de kerkelijke gemeente te kunnen besturen. Voor al die bezwaren is wel een oplossing te vinden, maar voor een aantal gemeenten komt dat ook te laat en wordt dat mogelijk een reden om te beëindigen. Hoe triest dat ook is.

Woensdag 17 Maart   De zegen over het huwelijk

In de Protestantse traditie betekent dat een inzegening over het huwelijk. We zijn ons daarbij bewust dat dit ook de nodige spanningen kent, niet iedereen trouwt meer voor de wet, er bestaan verschillende verbintenissen tussen verschillende en gelijke geslachten en een aantal huwelijken kent al een verleden met echtscheiding of ontrouw. Dat maakt het voor de kerkelijke gemeente er niet eenvoudiger op. Wat wel en wat niet in te zegenen? Er bestaat een spanning tussen een liefdevolle houding en de heiligheid van de gemeente. De gehoorzaamheid aan God en het gezag voor God mogen niet in het geding komen en tegelijkertijd wil je mensen graag vasthouden en de zegen niet ontzeggen.

In de Bijbel is het huwelijk een verbond, een duurzame afspraak tussen twee mensen die elkaar iets beloven en waar God zijn zegen over uitspreekt. Veel teksten over het huwelijk vind je trouwens niet in de Bijbel en zeker geen instelling. We weten uit de verhalen dat er sprake was van een feest en een aantal afspraken. Verder kennen we het gebod: “Gij zult niet echtbreken”, wat bedoeld is voor mensen in een relatie, dat ze trouw aan elkaar blijven en geen derde persoon binnenhalen. Daarnaast kent de Bijbel de scheidbrief waar met name de rechten van de vrouw en de plichten van de man in staan beschreven.

Het is gebruikelijk dat de kerkelijke gemeente een trouwbijbel overhandigt. “Uw woord is een lamp voor mijn voet en een licht op mijn pad” Zo mogen deze beide echtelieden in goede en kwade dagen, in rijkdom en armoede, in gezondheid en ziekte elkaar trouw blijven en steeds leven vanuit het woord van God.

Donderdag 18 Maart

Ik ben het brood des levens. (Joh 6:35)

We gaan nu een grote beweging maken.

De eerste 28 dagen gingen vooral over wat wij doen, welke keuzes we maken en hoe we als gelovigen Jezus kunnen volgen? Maar in de komende 14 dagen richten we onze aandacht

op wat Jezus voor ons deed? De evangelist Johannes probeert in zijn evangelie duidelijk te maken dat Jezus de beloofde Messias is, de zoon van God, die in de wereld is gekomen om mensen te redden. Hij gebruikt daar o.a. voor de “Ik ben” uitspraken. En vervolgens gebruikt de Here Jezus verschillende beelden uit de dagelijkse praktijk om daar mee aan te geven wat Hij voor ons kan betekenen?

De eerste “Ik ben” uitspraak gaat over het brood. Net als de andere “Ik ben” uitspraken staan deze woorden in een verband.

Hoofdstuk 6 wordt dan ook wel de ‘broodrede’ genoemd. Het begint met de wonderbare spijziging van duizenden mensen. De volgelingen zijn zeer onder de indruk en dan maakt Jezus een stap van het tastbare brood naar het geestelijke brood. Hij is het die ons kan onderhouden.

Hij verwijst naar het Manna, het brood dat uit de hemel kwam tijdens de reis naar het beloofde land en de Israëlieten onderhield, zo is Hij die ons in leven kan houden. En daarmee voegt Hij meteen een nieuw element toe: Het gaat over het eeuwige leven. Wie dit brood eet- wie Jezus gelooft- krijgt nooit meer honger en is verzekerd voor de eeuwigheid. Jezus is dus niet een interessante Rabbi die het navolgen waard is, maar Hij onze verlosser. Die geestelijke laag is nodig om te begrijpen wat Pasen werkelijk met ons kan doen.

Vrijdag 19 Maart

Ik ben het licht van de wereld (Joh 8:12)

Alle “Ik ben” uitspraken zijn nogal stellig geformuleerd. Aan ieder beeld gaat een lidwoord vooraf en dat is of ‘de’ of ‘het’.

Dat betekent dus, dat er maar één is, die er aanspraak op kan maken en dat is Jezus.

Tegelijkertijd dwingt het ons om tot een keuze te komen. Accepteren we dit of niet? Dat zie je ook in het Johannes evangelie terugkomen. Vrijwel alle hoofdstukken waar de “Ik ben” uitspraken in staan vermeld, eindigen met een reactie van de hoorders. Een aantal volgelingen stappen op en de Schriftgeleerden besluiten uiteindelijk Hem te doden.

Het tweede beeld wat Jezus gebruikt gaat over het licht in de duisternis. Jezus bedoelt hiermee, dat nu Hij er is, wij niet meer hoeven te leven in een geestelijke duisternis, waar de machten van het kwaad de overhand hebben.

Het licht wat hier bedoeld wordt valt terug op het licht uit het scheppingsverhaal, het licht dat verantwoordelijk is voor het leven. Johannes begint daar zijn evangelie ook mee. “In het Woord was leven en het leven was het licht voor de mensen, Jezus was het ware licht, dat ieder mens verlicht en naar de wereld kwam.”

Pasen betekent dus licht voor de mensen. Met de opstanding van Jezus is niet alleen Hij opgestaan, maar mogen wij ook opstaan. Sterven is een absolute duisternis en daar krijgen we allemaal mee te maken. Maar de gelovigen mogen leven naar het licht toe. Met Pasen begint het licht te gloren. Zo kunnen de gelovigen zelfs in de crisis van hun leven hoopvol blijven.

Zaterdag 20 Maart

Ik ben de deur (Joh 10:7)

De afbeeldingen heb ik deze keer gekozen van "Google afbeeldingen".

En daarmee doe ik precies hetzelfde wat de Here Jezus ook deed. Hij gebruikte beelden die voor de hoorders

voorstelbaar waren. En daarmee kon Hij een voorstelling oproepen, zodat ze Hem beter konden begrijpen.

De afbeelding die de Here Jezus deze keer gebruikt is heel belangrijk, de eerste hoorder wist precies wat Hij bedoelde, maar wij niet.

Jezus bedoelt hier een schapenstal uit die tijd, waar wel een poort was, maar geen deur die gesloten kon worden. Om er toch voor te zorgen dat er geen schapen konden weglopen en er geen wilde dieren konden binnenkomen lag de herder zelf in de poort, ook als het nacht was.

Jezus wijst hier erop dat Hij het belang van de schapen dient en dat Hij alles voor hun over heeft. Hoe anders is dat bij de rovers en de dieven, die gaan alleen voor eigen belang en willen de schapen roven, doden of vernietigen.

In de veertigdagentijd leren we dat Jezus alles voor ons over heeft, zelfs bereid is Zijn leven voor ons op te offeren. Hij heeft daarmee maar één doel voor oog en dat is ons leven. In Genesis 3 lezen we van het verhaal van de zondeval. De zonde kwam in de wereld door ongehoorzaamheid, wantrouwen en ondankbaarheid. Mede door toedoen van de tegenstander. We lezen dat daarna de mens werd weggestuurd uit de hof van Eden en daarmee niet meer kon eten van de vruchten die eeuwig leven mogelijk maakten. De reden was dat God de zondige mens niet voor eeuwig kon accepteren. Het is Jezus die nu de deur naar het paradijs weer opent. Ook dat is Pasen!

Zondag 21 Maart

Ik ben de goede Herder (Joh.10:11)

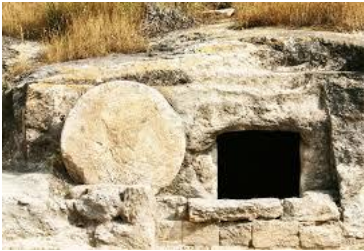
Als in de eerste eeuwen na de opstanding de Here Jezus moet worden afgebeeld dan gebeurt dat meestal met een afbeelding van een herder die een schaap op zijn rug draagt. Zie hier naast een dergelijke afbeelding uit de Romeinse tijd.

Het is dus Jezus die ons draagt, beschermt en verzorgt. Ongetwijfeld moeten we hier denken aan Psalm 23, die van “De Heer is mijn herder” Zo ervaart David- zelf ooit ook een herder- God als herder en wil de Here Jezus voor ons een herder zijn. Hij gaat daarbij zelfs zover zegt Hij, dat Hij zijn leven inzet voor de schapen. En dat is wat wij gedenken in de laatste dagen voor Pasen. We zien hier Jezus lijden en sterven om ons weer terug te brengen in het huis van de Heer tot in lengte van dagen.

Maar de eerste hoorder heeft waarschijnlijk ook gedacht aan de profeet Ezechiël die Israël verwijt dat ze hun schapen- hun eigen volksgenoten- slecht weiden: zwakke dieren laten ze niet aansterken, gewonde dieren worden niet verbonden, verjaagde dieren niet teruggehaald en verdwaalde dieren worden niet gezocht. De dieren worden hard en wreed behandeld en is er niemand die naar zee omziet. Hoe anders is Jezus.

Dat beeld van de Herder spreekt tot onze verbeelding. Wij die aan het leven verwond zijn geraakt. Zo mogen wij met al onze zorgen, schulden en zonden bij Hem komen. Hij die ons verzorgt, geneest en verlost. Wat Jezus voor ons deed op Golgotha is de enige manier om ons echt te helpen. Zo wil Hij voor ons de goede herder zijn.

Maandag 22 Maart
Ik ben de opstanding en het leven.
(Joh 11:25)

Bovenstaande tekst lees ik vaak voor aan het begin van een uitvaartdienst. Immers hiervan mogen de gelovigen getuigen. Mag dan iemand voor de wereld dood zijn, voor Jezus niet. De betekenis van Jezus opstanding reikt ver. Echter de prijs die ervoor betaald moet worden is ook hoog. Jezus verdraagt niet alleen de pijn, maar Hij draagt de zonde van de wereld weg. En wij weten uit eigen ervaring hoe groot die is. We denken aan de Holocaust, aan de misdaad en het geweld in de wereld of aan onze eigen gebreken.

Aan deze uitspraak gaat vooraf het sterven van Lazarus. Opmerkelijk is hoe Johannes tot in detail die dood beschrijft – hij was er zelf bij. Hij benoemt dat Lazarus al vier dagen dood was, de joden hanteerden drie dagen voor de mogelijkheid van schijndood en dat de ziel nog niet uit het lichaam was verdwenen. Dan benoemt hij het vergankelijkheidsproces, de stank en tenslotte hoe Lazarus al geheel en al is verzorgd en in doeken is gewikkeld. Alles wijst erop de Lazarus echt is overleden.

De zuster van Lazarus is ervan overtuigd dat haar broer bij de wederkomst van Jezus zal opstaan, immers dat heeft God beloofd en Hij is er dan zelf bij. Ze houdt er geen rekening mee dat God er nu ook zelf bij is en dat haar broer nu al mag opstaan uit de dood. In feite haalt Jezus hier de toekomst- die voor alle gelovigen geldt- naar voren toe. Want dat is de betekenis van Pasen. De dood verliest zijn kracht. Ontroerend vind ik altijd weer wat Johannes hier ook zag: “En Jezus weende”. En dat raakt ook aan ons verdriet als we iemand moeten missen.

Dinsdag 23 Maart

Ik ben de weg, de waarheid en het leven.

(Joh 14:6)

Deze “Ik ben” uitspraken moeten zeker bij de eerste hoorder bekend klinken.

Had God niet tegen Mozes gezegd: “Ik ben die ik ben”. Zo wil God genoemd worden en Jezus maakt nu duidelijk dat Hij de zoon

van God is die zich eveneens “Ik ben” noemt. Het is dan ook begrijpelijk dat Hij met deze uitspraken bij de Joden veel weerstand oproept.

Vooraf aan bovenstaande uitspraak vertelt Jezus over het huis van zijn Vader en daar bedoelt Hij de hemel mee. Hij wil daar alvast naar toegaan om plaats voor ons te bereiden. De discipel Thomas begrijpt er weinig van en vraagt waar Jezus dan naar toe gaat en hoe wij dan kunnen volgen?

Jezus antwoordt dat Hijzelf de weg is. Alleen via Jezus kun je bij de Vader komen. En als je bij de Vader bent, dan ben je in de hemel. Daar zit ook een lastige kant aan. Alleen dus in de hemel via Jezus en alleen als je naar de Vader verlangt. Ik hoor en lees het menigmaal dat mensen zichzelf de hemel toe-eigenen. Zij hebben ook het verlangen om daar te komen. Voor altijd rust, een hersteld lichaam en weer met de overledenen herenigt. Wie wil dat niet? Maar dan wordt voorbijgegaan aan wat Jezus hier bedoelt. Jezus ziet de kloof tussen ons en de Vader en die kloof moet eerst overbrugd worden. En dat doet Hij in de lijdensweek en bij Pasen.

Is dat niet wat intolerant, dat Jezus dat alleen kan? In onze tijd van diverse waarheden en respect voor andere godsdiensten komt dat maar vreemd over. “Nee” zegt Jezus, alleen Ik ben de waarheid en het leven. Er is geen andere mogelijkheid.

Woensdag 24 Maart

Ik ben de wijnstok (Joh. 15:1)

Bij het laatste beeld wat Jezus ons toont maakt Hij een opmerkelijke beweging, het gaat namelijk niet alleen over Hem, maar ook over zijn volgelingen, verenigd in de kerk.

Met dit beeld probeert Jezus ons voor te bereiden op de tijd dat Hij in de hemel is en wij hier op aarde werken aan Zijn koninkrijk.

Jezus ziet dat zo, God is de landman, Hij onderhoudt, snoeit en bewaard. Jezus is de wijnstok en wij- de gelovigen – zijn de ranken. Belangrijk is dat wij met Hem verbonden blijven, het is de voorwaarde om vrucht te kunnen dragen, zonder Hem sterven de ranken af. Jezus vult dit nog aan met een paar adviezen: Heb elkaar lief en blijf zo met elkaar verbonden, je mag alles vragen in Zijn naam en zet de Zoon en de Vader niet tegenover elkaar. Blijf beide gehoorzamen.

Jezus komt later nog een keer terug met die “Ik ben” uitspraken. Hij laat jaren later aan Johannes een visioen zien over hoe alles uiteindelijk zich zal voltooien. En dan zegt Hij: “Ik ben de alfa en de omega, Ik ben het die is, was en die komt, de almachtige.” Opnieuw verwijst Jezus naar zijn Goddelijkheid, Hij is het begin en het einde, Hij was erbij toen de schepping tot stand kwam en Hij is erbij als de nieuwe hemel en aarde zich voltooien. En dat is voor ons een teken om op Hem te kunnen vertrouwen. Het verhaal van Pasen is betrouwbaar en Jezus nodigt ons uit om er ook bij te zijn. Maar voordat we Pasen kunnen en mogen vieren, moet er eerst nog geleden worden en daar gaan de laatste 7 dagen over.

Donderdag 25 Maart

“Vader vergeef het hun want ze weten niet wat ze doen” Lucas 23:34

In deze laatste reeks behandel ik de zeven kruiswoorden, die Jezus gesproken heeft in de tijd dat Hij aan het kruis hing. We moeten ons daarbij een tijd voorstellen van enkele uren, s ‘morgens gekruisigd en na het

middaguur -schrijft Matheus -dat de duisternis ongeveer drie uur aanhield en daarna is Hij overleden. In die korte tijd heeft Jezus een aantal belangrijke zaken benoemd die voor ons grote gevolgen hebben. Ongetwijfeld zijn dit de belangrijkste uren geweest in de wereldgeschiedenis.

De afbeeldingen zijn deze keer schilderijen van de religieuze kunstenaar Arcabas, pseudoniem voor Jean Marie Pirot (1926-2018) die zijn te bekijken in het bedevaartsoord te Scherpenheuvel(B)

Het begint met de vergevende woorden van Jezus over de joodse aanklagers en de Romeinen die voor de uitvoering zorgden. Eerder had Jezus al eens gezegd: “Heb je vijanden lief en bid voor wie je vervolgen” En dat bracht Hij nu in de praktijk.

Wij kunnen daar heel gemakkelijk aan voorbij gaan. Maar wat hier op Golgotha gebeurd is een daad van verzoening. Het doel van deze lijdensweg is dat de zonden van ons worden vergeven, net als die zonden van de soldaten, de schriftgeleerden en het joodse volk. Het is een gruwelijk, gewelddadig verhaal, maar het doel heiligt de middelen. Jezus geeft Zijn leven om ons te redden en het motief is liefde. Hoe wonderlijk?

Vrijdag 26 Maart

“Voorwaar ik zeg U, heden zult U met Mij in het paradijs zijn” Lucas 23:43

Tegen de achtergrond van dit verhaal speelt zich ook de betekenis van de grote verzoendag af, waar de joden ieder jaar hun zonden wegdroegen. In de tijd van de tabernakel gebeurde dat door de Hogepriester, hij sprenkelde 7 maal bloed van een jonge stier op het

verzoendeksel van de ark. Op het verzoendeksel stonden de afbeeldingen van de twee engelen uit Genesis 3, het verhaal van de zondeval. Zo wordt ook Jezus Zijn bloed geplengd tot volkomen vergeving van onze zonden.

Jezus is niet alleen gekruisigd maar met Hem nog twee misdadigers. En wat hier aan het kruis gebeurd is ook de praktijk van ons leven. Het zijn die twee stemmen in ons. Die ene die de Here Jezus bespot en die andere die niet anders kan dan bidden. Die ene die van Golgotha niet wil weten en die andere die ziet dat Jezus volkomen onschuldig gekruisigd wordt. Die ene die de spot drijft en de andere die zich bewust is van schuldbesef.

Het troostvolle van deze woorden is, dat degene die op Jezus vertrouwd door Jezus wordt zalig verklaard. Dat is dus het beste wat je kan bidden: “Denk aan mij, wanneer U in Uw Koninkrijk komt.”

Op de achtergrond hoor je hier Psalm 106: “Denk aan mij Heer, uit liefde voor Uw volk, zie naar mij om wanneer U het komt redden.”

Juist in deze veertigdagentijd is het belangrijk om tijd te nemen voor ons gebed en God te vragen dat Hij aan ons wil denken.

Zaterdag 27 Maart

“Vrouw zie uw zoon .....Zie uw moeder.” Johannes 19:26-27

Veel mensen hebben moeite met dat lijden van de Here Jezus. Jezus staat toch voor vrede en liefde? En ook zelf hebben we moeite om te lijden om Jezus wil in een tijd waar genieten zo belangrijk is.

De theoloog Dietrich Bonhoeffer spreekt in zijn boek “Navolging” over kostbare genade: “Kostbaar is de genade daarom omdat ze God veel gekost heeft, omdat ze God het leven van Zijn zoon gekost heeft - jij zijt duur gekocht- en omdat het voor

ons niet goedkoop kan zijn, wat voor God duur is.” Daar tegenover plaatste hij de goedkope genade: “Goedkope genade is genade zonder navolging, genade zonder kruis, genade zonder de levende, mens-geworden Christus.” En daarmee refereert hij aan Marcus 6:34 waar Jezus zegt: “Wie mijn volgeling wil zijn, moet zichzelf verloochenen, zijn kruis op zich nemen en zo achter mij aankomen.”

Hiermee wordt lijden een onderdeel van het leven van de christen. Dat ondervond Maria- de moeder van Jezus- ook. Simeon had haar al gewaarschuwd (Lucas 2:34) “Dat dit kleine kind Jezus een teken zou zijn dat betwist zou worden en dat zij zelf als door een zwaard doorstoken zou worden.” Dat overkwam haar nu, nu ze onder aan het kruis van haar zoon Jezus stond. Maar hoe ernstig de situatie ook; Jezus draagt zorg voor haar. Johannes zijn liefhebbende discipel mag voortaan voor haar zorgen. Vragen wij ons nieuwgierig af, waarom haar eigen kinderen niet? Dat heeft volgens mij te maken dat de anderen kinderen zich toen nog niet rekenden tot de gelovigen en dat Jezus geloofsverwantschap minstens zo belangrijk vond dan de familiebanden. Hij noemde al eerder zijn geloofsgenoten broeders.

Zondag 28 Maart

“Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?” Marcus 15:34

In de lijdensverhalen die de evangelisten ons vertellen valt het op hoe vaak de Psalmen worden geciteerd. Dat wijst erop dat Jezus de psalmen goed kende en de evangelisten blijkbaar ook. Op zich is dat citeren niet vreemd, wij doen het ook, soms een regel uit een lied of een bekende tekst die voor ons bemoedigend kan zijn. Hoeveel mensen vinden geen troost in Psalm 23 of Psalm 121?

Jezus citeert nogal eens uit Psalm 22. Een psalm van David die begint met: “Mijn God, mijn God waarom hebt u mij verlaten?” En later: “Maar ik ben een worm en geen mens, door iedereen versmaad, bij het volk veracht. Allen die mij zien, bespotten mij, ze schudden meewarig het hoofd: wend je tot de Heer! Laat Hij je verlossen, laat Hij je bevrijden, Hij houdt toch van je?”

Maar juist in de bovenstaande tekst lezen we hoe Jezus uiteindelijk ook door God verlaten wordt. Hij zal die bittere beker tot aan de laatste druppel moeten leegdrinken om ons voor de eeuwigheid te sparen. In onze geloofsbelijdenis hebben we neergezet: “Die nedergedaald is ter helle” dat is de volstrekte verlatenheid van God.

Zo alleen kan Hij ons voor de deuren van de hel weghalen. Waren we ten dode gedoemd, nu blijven we gespaard. Goddank!

Maandag 29 Maart

“Mij dorst” Johannes 19:28

Een ander aspect van het lijdensverhaal is vervulling. Meerdere keren is dit voorzegd door de profeten. Ik wijs even op de profeet Jesaja als hij het heeft over de lijdende knecht des Heren. In hoofdstuk 53 schrijft hij: “Om onze zonden werd hij doorboord, om

onze wandaden gebroken, voor ons welzijn werd hij getuchtigd, zijn striemen brachten ons genezing” En dat kunnen we in het lijdensverhaal van Jezus teruglezen, hoe die profetie uitkomt. Jesaja voorspelt zelfs hoe het verder gaat: “Hij kreeg een graf bij de misdadigers, zijn laatste rustplaats was bij de rijken, toch had hij nooit enig onrecht begaan, nooit bedriegelijke taal gesproken.”

En zo gaat het verhaal ook verder. De Here Jezus stierf aan het kruis en Hij werd voor zonderondergang van het kruis gehaald en begraven in het graf van Nicodemus. Daar verbleef Hij drie dagen en drie nachten en toen was het zover. De opstanding was een feit. Want dat vergeten we weleens, alles wat er in het nieuwe testament geschreven staat is pas geschreven na de opstanding van Jezus. Over de opstanding als feit bestond geen enkele twijfel.

Hij die zelf ooit het levende water aanbood en erbij vertelde: “Dat iedereen die dit water drinkt nooit weer dorst krijgt” verlangt nu zelf naar water. Maar zoals de dichter van Psalm 69 al schreef: “Ze lesten mijn dorst met azijn”, zo wordt het woord vervuld en handelden de Romeinse soldaten gehoorzaam. Ze spelen een rol in het grote verhaal wat door God geregisseerd is, om zo ooit weer de macht van het kwaad te breken.

Maandag 30 Maart

“Het is volbracht” Johannes 19:30

Het blijft moeilijk. Heeft Hij dat nu voor ons gedaan? Kunnen wij ons dat toe-eigenen? Want als je dat kunt, ervaar je ook de bevrijding van Pasen. Dan is er overwinning en bevrijding en kun je daar zielsblij worden. Zelf heb ik altijd het gedicht van Jacobus Revius (1586-1658) als helpend

ervaren. Het is door Hans Werkman hertaald:

HIJ DROEG ONZE SMARTEN

Het zijn de Joden niet, Heer Jezus, die u kruisten,
en die, verraderlijk, u sleepten voor 't gerecht,
en die, verachtelijk, u spuwden in 't gezicht,
en die u builen sloegen met hun harde vuisten.

Het zijn de krijgslui niet, die met hun wrede knuisten
de zware hamer dreigend hebben klaargelegd,
op Golgota 't vervloekte kruishout opgericht,
uw dure kleed verspeeld, verdobbeld en ontluisterd.

Ik ben het, Heer, ik heb die pijn u aangedaan,
ik ben de zware balk die u gebukt deed gaan,
ik ben het taaie touw waarmee u werd gebonden,

de spijker, en de speer, de gesel die u sloeg,
de kroon die bloedig doornen in uw schedel joeg.
Want alles is gebeurd, helaas! om al mijn zonden.

En toch het is volbracht. Gods plan is voltooid. Jezus stierf aan het kruis en wordt diezelfde avond nog begraven. Maar hoe wonderlijk loopt dit verhaal verder...Je houdt het niet voor mogelijk.

Woensdag 31 Maart

“Vader in uw handen beveel ik Mijn geest” Lucas 23:46

Met deze woorden komt er een einde aan het lijden van Jezus. Hij daalde niet alleen vanuit de hemel naar de aarde, maar hij daalt zelfs af naar het dodenrijk om zo eens voor altijd het kwaad te overmeesteren en daarmee de macht van de dood.

Met die woorden komt er ook een einde aan deze 42 korte stukjes die ons door de veertigdagentijd heen haalden. Morgen is het witte donderdag, dan goede vrijdag, stille zaterdag en dan vieren we Pasen. Pasen deze keer met belemmeringen, net als vorig jaar. Want we zitten inmiddels dan alweer meer dan een jaar met het coronavirus opgescheept.

We begonnen ooit met het getal zeven en ik schreef dat dit getal staat voor compleetheid. Ik heb nu zes maal zeven stukjes geschreven en dat is niet compleet. En dat is het ook niet. De veertigdagentijd staat niet los van Pasen. Pasen is het nieuwe begin. En zo gaan we zelf de laatste stukjes schrijven met onze eigen verhalen en belevenissen. Zijn we ook getuigen van een opgestane Heer.

Want zo willen we verder gaan, crisis of niet, ons leven is gestempeld door wat er daar ooit in Jeruzalem is gebeurd. Daarin vinden we geloof, hoop en liefde. Ik heb met woorden uit de Rooms Katholieke traditie vele facetten van ons geloof beschreven en ik hoop dat het voor jullie helpend is geweest. Dat het jullie dichter bij Jezus heeft gebracht. Een gezegend Pasen toegewenst.

Pieter Knijff